

*Приймак М.С., магістрант 2-го року підготовки,
спеціальність «Психологія»,
Вінницький інститут Університету «Україна»;
Лесніченко Н.П., асистент кафедри психології,
Вінницький інститут Університету «Україна»*

ОСОБЛИВОСТІ ВИВЧЕННЯ ПРОБЛЕМИ СТАВЛЕННЯ В АСПЕКТІ ДОСЛІДЖЕННЯ БАТЬКІВСЬКО-ДИТЯЧИХ ВІДНОСИН

STUDY FEATURES OF THE STUDY PROBLEM IN THE ASPECTS OF THE STUDY OF FAMILY CHILDREN'S RELATIONS

Анотація. У статті вивчено особливості ставлення батьків до дітей. Теоретична актуальність досліджуваної проблеми може бути оцінена як висока, оскільки вона пов'язана з розробкою концептуальних підстав у організації ефективної соціально-психологічної допомоги сім'ям. Передусім, актуальним видається виявлення соціально-психологічних механізмів допомоги неповній сім'ї в умовах соціальної депривації та невизначеності дитини. Розкриті проблеми ставлення в аспекті дослідження батьківсько-дитячих відносин.

Ключові слова: сім'я, неповна сім'я, сімейні стосунки, середовище дозвілля, сімейне консультування, допомога сім'ї.

Abstract. The article deals with the peculiarities of parents' attitude towards children. The theoretical relevance of the problem under study can be assessed as high, since it is associated with the development of conceptual foundations for the organization of effective social and psychological assistance to families. First of all, the identification of socio-psychological mechanisms of assistance to a part-time family appears in the context of social deprivation and uncertainty of the children. The problems of attitude in the aspect of research of parental-child relations are revealed.

Keywords: seven, incomplete family, family relationships, leisure environment, family counseling, help family.

Постановка проблеми. Найважливішим інститутом соціалізації підростаючого покоління є батьківська родина. Саме в сім'ї формуються основи характеру людини, її ставлення до праці, моральні і культурні цінності. Сім'я була і залишається найважливішим соціальним середовищем формування особистості й основою психологічної підтримки та виховання. Серйозні соціально-економічні та духовно-моральні труднощі нашого життя є істотним чинником, який дестабілізує традиційні сімейні відносини.

Вплив батьків на розвиток дитини дуже великий. Дитячо-батьківські стосунки – це сукупність не тільки певних взаємовідносин між батьками та їхніми дітьми, а й формування їх передумов, тобто певного способу життя сім'ї і взаємодії її членів. Діти, які ростуть в атмосфері любові та розуміння мають менше проблем, пов'язаних зі здоров'ям, спілкуванням з однолітками, навчанням у школі і навпаки, порушення дитячо-батьківських відносин веде до формування різних психологічних проблем і конфліктів.

Останнім часом проблеми, пов'язані з родиною, набувають все більшої актуальності в суспільстві. Сучасна сім'я зазнала серйозних змін: зменшився її розмір і кількість дітей, не настільки великі стали ролі старшого брата й сестри, старше покоління не має такого безумовного впливу. Ми вважаємо, що найголовніше є те, що різко зросла кількість розлучень – по статистиці розпадається майже кожен другий шлюб. А розлучення – це сильне потрясіння для всіх членів сім'ї, і в першу чергу, для дітей.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У психолого-педагогічній науці накопичений значний теоретичний матеріал з проблеми батьківсько-дитячих взаємин. Їх вплив на формування дитячої особистості розглядався в працях Ю. Аркіна, О. Вишневського, О. Духновича, Н. Лубенець, А. Макаренка, Я. Мамонтова, С. Русової, К. Ушинського, Я. Чепіги. Експериментальний аналіз специфіки батьківсько-дитячих взаємин проведений у дослідженнях А. Варги, Ю. Гіппенрейтер, В. Гарбузова, О. Захарова, Е. Ейдемільера, О. Сидоренко, Е. Юстицька та ін.

Виклад основного матеріалу дослідження. Благополучні дитячо-батьківські відносини – це гарантія і джерело добробуту людини. Тому першим основним завданням батьків є створення в дитини впевненості в тому, що її люблять і про неї піклуються.

Загальновідомі факти, що у людей, які виростили в гармонійній родині, зазвичай нормальна самооцінка, вони вміють будувати стосунки з оточуючими людьми. Як одну з важливих функцій сім'ї, а значить і дитячо-батьківських відносин, психологи розглядають благополуччя дитини у сім'ї, створення умов для виховання здорової особистості.

Багато досліджень присвячені проблемам і складнощам, які виникають у неповній сім'ї. Питання виховного впливу повної і неповної сім'ї є дискусійним, адже повнота сім'ї ще не гарантує виховних успіхів, а неповнота не означає, що в ній обов'язково буде багато труднощів, пов'язаних із вихованням. Діти, як в повних так і неповних сім'ях розвиваються за однаковими біологічними і психологічними закономірностями, на них поширюються одні й ті ж норми виховання. Загально визнана різниця полягає в тому, що на одній стороні більш сприятливі умови розвитку, ніж на іншій. Але й це відносно. Життя дитини тільки з матір'ю або тільки з батьком розвиває в ній такі якості, які неможливо знайти в інших дітей. Чи приведуть вони до хорошого або поганого результату, залежить від цілого ряду чинників.

Н. Кригіна у своїй роботі зазначає, що мати в сім'ї створює емоційний клімат, від якого великою мірою залежить духовне благополуччя дитини, а батько відіграє

важливу роль у формуванні світогляду дитини, в становленні системи цінностей, основних етичних правил, а також картини самого себе. А діти, які ростуть без батька чи при його неадекватному впливі, нерідко «кульгають» в міжособистісному спілкуванні – як зі своєю, так і з протилежною статтю [4, с. 67].

Зокрема, більшість неповних сімей відчують матеріально-побутові труднощі і стикаються з численними педагогічними проблемами. Також психологічний клімат неповної сім'ї багато в чому визначається хворобливими переживаннями, що виникають внаслідок відсутності одного з батьків [8, с. 235].

При нестійкому стилі виховання, дитина засвоює той факт, що все, що відбувається залежить не від її поведінки, а від зовнішніх причин і тому вона не здатна оцінити свої вчинки і переживання. Виховання по типу гіпопротекції означає знижений рівень уваги до дитини. У цьому випадку в дитини формується комплекс неповноцінності та високий рівень агресивності. Найчастіше даний тип зустрічається в соціально неблагополучних сім'ях.

Дитина, позбавлена батьківської любові, яка виховується в умовах емоційного напруження, має мало можливостей для формування високого рівня самоповаги, теплих та дружніх відносин з іншими людьми та сталого позитивного образу «Я». За даними ряду дослідників (А. Захаров, А. Фурманов, А. Семенюк), недобррозичливість, неухважність з боку батьків викликає неусвідомлену взаємну ворожість у дітей [3, с. 46].

А. Співаковська стверджує, що діти з неповних сімей, в порівнянні з однолітками з повних сімей, мають більш низьку шкільну успішність, вони більш схильні до невротичних порушень і протиправної поведінки. У результаті досліджень дітей шкільного віку, які виховуються в умовах неповної сім'ї, у них були виявлені прояви інфантильності, заниженої самооцінки, негативного ставлення до батьків, порушення статево-рольової поведінки [1, с. 123].

Нами було проведено дослідження особистісних характеристик, емоційно-психологічного стану батьків, а також сфери міжособистісних стосунків. Ми використовували наступні психодіагностичні методики:

1. 16 факторний особистісний опитувальник Р.Б. Кеттелла.
2. Опитувальник «Аналіз сімейних взаємовідношень», автор Е.Г. Ейдемільер (Методика АСВ).
3. Методика PARI (Parental attitude research instrument), автори: Е.С. Шеффер і Р.К. Белл, адаптація Т.В. Нещерт.

Дослідження проводилося у 2017-2018 році з листопада по березень місяць, вибірку склали 60 осіб.

Проаналізувавши дані можемо сказати що характеристика батьків з неповних сімей відрізняється від батьків з повних. В повних сім'ях прослідковується негативний кореляційний зв'язок із нестійкістю виховання та позитивний кореляційний зв'язок із придушенням волі. В той час як в неповних сім'ях в матерів при фобії втратити дитину збільшується гіперопіка, яка проявляється в постійному бажанні втручатися у життя дитини, постійно повчати її, говорити як правильно треба

вчиняти і тільки дитина порушує певні правила

За результатами дослідження дитячо-батьківських відносин у неповних сім'ях можна говорити про те, що батьки ставляться позитивно до своєї дитини. Вони приймають дітей такими, якими вони є, визнають їх індивідуальність. Але в той же час вони можуть застосовувати покарання при непослуху. Вони високо оцінюють здібності своєї дитини, заохочують його самостійність та ініціативу, можливо навіть більше батьків дітей з повних сімей. Батьки дітей з неповних сімей не встановлюють дистанцію між собою і дитиною, вони намагаються бути ближче до нього (адже саме це дитині так необхідно). У таких сім'ях невдачі дитини вважаються випадковими, батьки дитини вірять у високі можливості своєї дитини.

Дорослі повинні завжди пам'ятати, що підліткам хочеться бачити в батьках друзів, які допоможуть вирішити проблеми самосвідомості і самовизначення. Самому зробити це буває не під силу, з'являється почуття безвиході, і не від відсутності інформації, а від відсутності взаєморозуміння, співчуття.

Чим більш виражена емоційна нестійкість матері, тим сильніше проявляється ігнорування потреб дитини, недостатньо висувуються вимоги-заборони до дитини, матері при цьому відчують невпевненість у виховному процесі. Матері, які власні, незалежні, самовпевнені – невпевнені у своїх виховних здібностях, потурають інколи своїм дітям, проєктують свої власні небажані якості на своїх дітей. Негативний кореляційний зв'язок прослідковується із відчуттям самопожертви.

Висновки. Підсумовуючи отримані результати дослідження, маємо зробити висновок, що дійсно жінки які виховують дитину-підлітка одні проявляють своє ставлення до дитини менше ніж батьки з повних сімей. Це пов'язано з тим, що коли відчуваєш на собі симптоми депресії (наприклад такі як відсутність або зниження апетиту, розлади сну, відсутність сил і бажання що-небудь робити, що супроводжується постійним відчуттям втоми, неможливість концентруватися на простих життєвих ситуаціях, головні болі, мігрень) тяжко тверезо оцінювати ситуацію і адекватно реагувати на оточуюче середовище.

З даних дослідження ми бачимо що матері-одиначки досить часто проявляють недостатність вимог до своєї дитини, так як не знають як правильно поводити себе з підлітком. Які методи виховання правильні застосувати до дитини.

Тоді як в сім'ях де присутній батько матері простіше спілкуватись з дитиною передаючи в деяких випадках обов'язки виховання батькові.

Список використаних джерел

1. Гребенников И.В. Основы семейной жизни: учебник. М.: Просвещение, 1991. 158 с.
2. Захаров А.И. Как предупредить отклонения в поведении ребенка. М.: Просвещение, 1986. 240 с.
3. Эйдемиллер Э.Г., Юстицкис В. Психология и психотерапия семьи. СПб.: Издательство «Питер», 2008. 672 с. (Серия «Мастера психологии»).
4. Крыгина Н.М. Диагностика супружеских и детско-родительских отношений. Учебное пособие. Магнитогорск, 1999. 88 с.

5. Лангмейер И., Матейчек З. Психическая депривация в детском возрасте. Прага: «Авицениум», 1984. 240 с.
6. Минияров В.М. Психология семейного воспитания (диагностико-коррекционный аспект). М.: Московский психолого-социальный институт; Воронеж: Изд-во НПО «МОДЭК», 2005. 550 с.
7. Нартова-Бочавер С.К., Несмеянова М.И., Малярова Н.В., Мухортова Е.А. Чей я – мамин или папин? М.: МЦНМО, 1995. 96 с.
8. Обухова Л.Ф. Детская психология: теории, факты, проблемы. М.: Тривола, 1995. 360 с.
9. Смирнова Е.О., Собкин В.С. Специфика эмоционально-личностной сферы детей, живущих в неполной семье. М., 1988. 320 с.
10. Титаренко В.Я. Семья и формирование личности. М.: Мысль, 1987. 352 с.

*Сосницька Н.Л., д.пед.н., професор,
завідувач кафедри «Вища математика і фізика»,
Таврійський державний агротехнологічний університет;
Морозов М.В., к.ф-м.н., доцент кафедри
«Вища математика і фізика»,
Таврійський державний агротехнологічний університет;
Онищенко Г.О., асистент кафедри
«Вища математика і фізика»,
Таврійський державний агротехнологічний університет*

РЕАЛІЗАЦІЯ МІЖДИСЦИПЛІНАРНИХ ЗВ'ЯЗКІВ ФІЗИКИ ТА ЕЛЕКТРОТЕХНІКИ НА ОСНОВІ МАТЕМАТИЧНОГО КОМП'ЮТЕРНОГО МОДЕЛЮВАННЯ

REALIZATION OF INTERDISCIPLINARY CONNECTIONS OF PHYSICS AND ELECTRICAL ENGINEERING BASED ON MATHEMATICAL COMPUTER MODELING

Анотація. Розглядається математичне комп'ютерне моделювання різноманітних електромагнітних коливань та застосування гармонічного аналізу у електротехніці та радіотехніці. Методи моделювання дозволяють дослідити залежність характеристик електромагнітних коливань (ЕМК) від параметрів електричного кола. Використовується для моделювання процесів та побудови відповідних графіків програмне забезпечення MathCad [1]. Розглянуто також явище резонансу для вимушених ЕМК.

Ключові слова: математичне комп'ютерне моделювання, електромагнітні коливання, ряд Фур'є, періодичний сигнал.